

Vastaus Itä-Suomen aluehallintovirastolle Kuopion kaupungin lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen valvonta-asiassa

Itä-Suomen aluehallintovirasto on pyytänyt Kuopion kaupunginhallitukselta selvitystä lasten ja nuorten mielenterveyspalveluista. Kaupunginhallitus siirsi asian perusturva- ja terveyslautakunnan käsiteltäväksi.

Lausunnon valmistelu on viivästynyt ja lausunto sekä Itä-Suomen aluehallintoviraston selvityspyyntö jaetaan kokoukseen osallistuville hyvissä ajoin ennen kokousta.

Itä-Suomen aluehallintovirastolle on valmisteltu seuraava lausunto:

Selvityspyyntöön on kahdeksan asiakokonaisuutta ja alla oleva vastaus-ten numerointi viittaa pyynnön numeroituihin kohtiin.

1. Erikoissairaanhoidon lähetteellisiä lasten ja nuorten mielenterveyspalveluja tuotetaan kahdessa tiimissä: lasten tiimissä ja nuorten tiimissä. Lasten tiimissä (tilanne 30.4.2021) on laskennallisesti lääkäryöpanosta 1 htv ja nuorten tiimissä 2 htv. Käytännössä nuorten tiimissä lääkäri / erikoislääkärin työpanos kliinisessä työssä on 3 - 4 päivää viikossa. Toiminta on lähetteellistä, joten ensivaiheen hoito ja hoidontarpeen arvio on jo tehty lähettävän tahon toimesta. Erikoislääkäri arvioi lähetteen 7 vuorokauden kuluessa lähetteen saapumisesta ja ohjaa ne edelleen hoitoa toteuttaville tahoille (lääkäri, psykologi, terapiakoulutuksen saanut sosiaalityöntekijä). Hoidon tarpeen arvio tapahtuu moniammatillisessa tiimissä ja lähetteen perusteella laaditaan hoito - ja kuntoutussuunnitelma, jota arvioidaan vielä hoidon edetessä.
2. Lasten tiimin (tilanne 31.3.2021) asiakkaista hoitotakuu ylittyi 4 asiakkaalla ja nuorten tiimissä 61 asiakkaalla. Lasten ja nuorten mielenterveysyksikössä oli muutto toiseen toimipisteeseen huhtikuun lopun ja toukokuun alun aikana, joten 30.4.2021 jonotiedot eivät ole luotettavia. Jonotusaika nuorten tiimissä 31.3 2021 oli 10 kuukautta ja lasten tiimissä 4 kuukautta.
3. Ostopalveluihin käytetään vuosittain noin 1,3 milj. euroa. Ostopalveluna hankitaan erilaisia terapiamuotoja, neuropsykiatrista valmennusta, neuropsykologista kuntoutusta ja tutkimuksia, ja laituskuntoutusta. Ostopalvelumäärärahan osuus koko yksikön talousarviosta on noin 50 %. Perhekeskustoimintaan kuuluvan Kasvatus- ja perheneuvonnan ostopalvelumääräraha on terveydenhoidon palvelujen vuosittaisessa käyttösuunnitelmassa n. 150 000 euroa. Tämän määrärahan ostopalvelujen piirissä ovat vanhemmuuden arviot sekä psykologin tekemät lapsen kehitystasotutkimukset.

4. Henkilöstön vaihtuvuus on ollut runsasta, mutta virkoja ja tehtäviä pyritään täyttämään uusilla työntekijöillä viipymättä. Lasten ja nuorten mielenterveysyksiköiden 12 työntekijästä 7 on siirtynyt/siirtyy 1.1. - 7.6.2021 aikavälillä toisiin työtehtäviin tai virkavapaille. Erikoislääkäreiden ja erikoistuvien lääkäreiden heikosta saatavuudesta johtuva vajee lääkäreiden työpanoksesta 30.4.2021 on 0.8 htv. Myös psykologien ja sosiaalityöntekijöiden osalta kuluvaan kevään aikana on ollut rekrytointivaikeuksia. Hoitotiimeissä oli psykologin tehtävä täyttämättä rekrytoinnista johtuen 1.1. - 19.2.2021 ja sosiaalityöntekijän 1.1. - 1.3.2021. Psykologin tehtävä oli täyttämättä 1.3. - 4.5.2021 virkavapauden takia. Viikolla 17 irtisanoutuneen psykologin tehtävän täyttöprosessi on kesken. Vuoden 2020 aikana toteutettiin palvelujen uudelleen organisointi, koska palvelutuotannon lisääminen pelkästään henkilöstön lukumäärää kasvattamalla ei toteudu, vaan tueksi tarvitaan toiminnan sisällöllinen muutos. Henkilöstön vaihtuvuus on vaikuttanut hoitoprosesseihin, mutta potilasturvallisuus ei ole vaarantunut.
5. Epäkohtailmoitus ei pidä paikkaansa. Kesälomat hyväksytään tasaisesti koko kesälomakauden ajalle, kuten muissakin toimintayksiköissä. Näin toiminnot turvataan kesälomakauden ajalle ja palveluntarjonta on tasaista. Koronarokotusten tarvitsema työpanos joudutaan ottamaan kaikista terveysterveystoimista huomioon kyseisen palvelun oma työvoimatarve ja tämä periaate koskee myös lasten ja nuorten mielenterveyspalveluja. Käsitys, että kyseinen yksikkö vastaisi työpanoksellaan kirjaamistoimista, ei siis pidä paikkaansa. Toistaiseksi yksiköstä ei ole tarvinnut siirtää henkilöstön työpanosta koronarokotustoimintaan.
6. Keskeistä Perhekeskustoiminnan kehittämisessä on matalan kynnyksen palvelujen uudistaminen ja palvelujen yhteensovittaminen, kuten terveysterveystoimien osalta kasvatus- ja perheneuvonta, joka tarjoaa palvelua 0-17-vuotiaille, sekä heidän vanhemmilleen sekä lasta odottaville perheille. Kuopion perhekeskustoiminnassa erityisesti kasvatus- ja perheneuvontaa on uudistettu Sosiaalihuoltolain mukaiseksi toiminnaksi mm. siten, että asiakkaalla on mahdollista saada palvelutarpeensa arvioiduksi ja se voi olla oma palvelunsa tai osa laajempaa perheen yhteistä palvelukokonaisuutta. Tavoitteenamme on, että lapset, nuoret ja perheet saavat tarvitsemaansa neuvontaa, ohjausta ja muuta tarvittavaa tukea monialaisesti ja mahdollisimman varhain. Perhekeskustoiminnan monialaista toimintaa vahvistettiin 1.3.2021 alkaen vielä uudella, monialaisella palvelumuodolla, Yhteinen aika, joka perustuu perhekeskusverkostossa toimivien, yhdessä määriteltyjen asiantuntijoiden koollekutsumisen käytäntöön. Tavoitteena on, että lapset ja nuoret saavat myös Yhteisellä ajalla tarvitsemaansa mielen-terveyttä vahvistavaa tukea ja hoitoa monialaisesti ja varhaisessa vaiheessa. Viiveettömyys varmistetaan perhekeskustoimijoiden yhteisellä kalenterivarauksella. Palvelumuodon avulla voidaan asiakas saattaa viiveettömästi tarvittavan tuen piiriin ja nimetä perheelle oma vastuutyöntekijä. Koulu- ja opiskeluhoito toiminta on myös osa tätä kokonaisuutta, mutta toimien arjen ympäristöissä (kouluilla ja oppilaitoksella) hyödyntäen myös muuta oppilas- ja opiskeluhoitoa edellyttämää monialaista toimintaa. Perhekeskustoiminnan periaatteet on seikkaperäisesti kuvattu Terveystoimien ja hyvinvoinnin laitoksen julkaisussa: Arja Hastrup, Marjaana Pelkonen ja Päivi Vironen: Perhekeskusten kehittäminen ja vakiinnuttaminen tulevilla hyvinvointialueilla: ohjeita suunnitelman laadintaan, THL 2021

7. Hoidon porrastuksesta ja työnjaosta on pidetty organisaatiouudistuksen toteuttamiseen liittyen useita yhteisneuvotteluja, mutta sopiminen toimintojen järjestämisestä ja työnjaosta on kesken. Näkemyksissä hoidon porrastuksen osalta on luonnollisesti eroja. Nykyisessä yhteistyötavassa on kummallisuuksia ja jäänteitä vuosien takaa ja niiden korjaaminen asiallisiksi toimintaratkaisuuksi on epäedullista sairaanhoitopiirin kannalta, mikä hidastaa asioiden etenemistä. Kuopion yliopistollisen sairaalan lasten- ja nuorisopsykiatrian klinikan sekä kaupungin Lasten ja nuorten mielenterveysyksikön välisessä hoidonporrastuskoukussa 2.3.2021 on laadittu ehdotus kaupungin oman erikoissairaanhoidon sulauttamisesta sairaanhoitopiirin toimintoihin Kuopion psykiatrian keskuksen tapaan, mutta asiakokonaisuus on laaja ja sen nopea toteuttaminen ei ole mahdollista. Lisäksi henkilöstörakenteen muuttaminen hoitoa ja hoitotyötä tukevaksi on perusteltua.

8. Ajantasainen organisaatiokaavio löytyy verkkosivulta:
https://www.kuopio.fi/documents/7369547/7618665/Palvelualueiden_organisaatiokaavio.pdf/020d8932-671b-493b-b808-d192433a870e

Lasten ja nuorten mielenterveyspalvelut sekä kasvatus ja perheneuvola itsenäisenä palveluprosessina lakkasi vuoden 2021 alusta ja sulautui terveydenhoidon ja vastaanottopalvelujen palveluprosesseihin.

Kuopion perhekeskustoiminta käynnistyi v. 2021 alkupuolella. Perhekeskus ei ole Kuopiossa erillinen fyysinen rakennus, tai että sillä olisi oma organisaationsa, vaan se on lasten, nuorten ja perheiden palveluiden verkostomainen kokonaisuus, jossa palvelut toimivat kehittämistyön edetessä aikaisempaa paremmin yhteen. Keskeistä on yhteensovittava johtaminen ja perhekeskustoiminnan koordinaatio, josta on sovittu yhdessä sivistys-, sosiaali- ja terveystoimen kanssa.

Kasvatus ja perheneuvonta (entinen kasvatus ja perheneuvola) sijoittuu nykyisin terveyspalveluissa terveydenhoitoyksikköön ja se on terveydenhoidon palvelupäällikön alaista toimintaa. Hoidollinen ja lääketieteelliseen viitekehykseen perustuva toiminta (lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen hoitotiimit) ovat vastaanottopalvelujen ylilääkärin alaista toimintaa. Toiminnan sisällöstä vastaa ko. hoitotiimien apulaisylilääkäri ja hän on lastenpsykiatrian erikoislääkäri.

PERHEKESKUSVERKOSTO KUOPIOSSA

KUOPIO

Vaikutusten arviointi

Liitteet

4 2361-2020-7 Lisäselvityspyyntö 1007037_1_1.pdf

Valmistelija

Pertti Lipponen

Kaj Korhonen

Hanna-Mari Tanninen

Pauliina Sulku

Anneli Reinikainen

etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

puh. +358 44 718 6271

puh. +358 44 718 6541

puh. +358 44 718 6513

puh. +358 44 718 6620

puh. +358 44 718 6333

Päätösehdotus

Apulaiskaupunginjohtaja Jari Saarinen

Päätösehdotus tehdään kokouksessa.

Päätös

Merkittiin, että kaupunginhallituksen edustaja Tapio Tolppanen poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana klo 16.59.

Kuopion kaupunki

Perusturva- ja terveystalautakunta

25.05.2021

49 §

Apulaiskaupunginjohtaja teki kokouksessa seuraavan päätösehdotuksen:

Perusturva- ja terveystalautakunta hyväksyy annetut vastaukset, ja toimittaa ne edelleen Itä-Suomen aluehallintovirastolle.

Perusturva- ja terveystalautakunta hyväksyi yksimielisesti apulaiskaupunginjohtajan ehdotuksen.

